УДК 336.1

УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМ ФІНАНСАМИ В ПЕРІОД ДІЇ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

В. Федоров, група ФС-20-1
Центральноукраїнський національний технічний університет

Управління публічними фінансами завжди було одним із найважливіших аспектів державного управління, спрямованим на забезпечення стабільності та розвитку економіки, підтримку соціальної сфери та безпеки. Проте в умовах військового стану ці завдання набувають особливої гостроти і складності. Військовий стан вимагає негайної переорієнтації бюджетної політики, мобілізації додаткових ресурсів та впровадження особливих заходів для підтримки економічної і соціальної стабільності.

Військові конфлікти та надзвичайні ситуації змінюють фінансові пріоритети держави, збільшують навантаження на бюджет та вимагають оперативного прийняття рішень для забезпечення обороноздатності, підтримки постраждалого населення та функціонування критичної інфраструктури. У таких умовах уряд стикається з необхідністю адаптувати свої фінансові стратегії, забезпечити ефективне використання обмежених ресурсів та підтримувати міжнародну співпрацю для залучення додаткових коштів [3].

Під час військового стану пріоритети бюджетної політики змінюються відповідно до нових викликів і потреб. На перший план виступають:

- фінансування оборони і безпеки (значне збільшення видатків на оборону, включаючи закупівлю озброєнь, підтримку військових сил та цивільної оборони; інвестиції в розвідку, кібербезпеку та інші сфери, критичні для національної безпеки);
- соціальна підтримка населення (надання фінансової допомоги постраждалим від конфлікту, біженцям та внутрішньо переміщеним особам; забезпечення соціальних виплат і субсидій для найбільш вразливих категорій населення);
- підтримка критичної інфраструктури (відновлення та підтримка функціонування ключових об’єктів інфраструктури, таких як лікарні, транспортні системи, енергетичні об’єкти).

Одним із ключових завдань в умовах військового стану є забезпечення необхідних фінансових ресурсів за рахунок:

- внутрішніх джерел фінансування (збільшення податкових надходжень через підвищення ставок на певні види податків або введення нових; випуск військових облігацій для залучення коштів від населення і бізнесу; стимулювання благодійних внесків і приватних пожертвувань);
- зовнішніх джерел фінансування (отримання кредитів і грантів від міжнародних фінансових організацій, таких як МВФ, Світовий банк, ЄБРР; міжнародна гуманітарна допомога від урядів інших країн та міжнародних організацій).

В умовах військового стану управління державним боргом стає ще більш важливим для запобігання фінансовій кризі. При управлінні державним боргом першочергового значення набувають: контроль за рівнем запозичень (обмеження нових запозичень для уникнення надмірного зростання державного боргу; переговори про реструктуризацію існуючих боргових зобов’язань з кредиторами) та підтримка кредитного рейтингу (здійснення заходів для підтримки довіри інвесторів та кредитних агентств до фінансової стабільності держави).

Також необхідним для ефективного управління обмеженими ресурсами є забезпечення фіскальної дисципліни через: прозорість у використанні бюджетних коштів (забезпечення відкритості та підзвітності державних витрат; використання сучасних технологій для моніторингу і контролю за витратами) та оптимізацію державних витрат (проведення

регулярних аудитів та оцінок ефективності бюджетних програм; скорочення неефективних витрат та боротьба з корупцією).

Підтримка економічної стабільності є ключовою умовою для успішного управління публічними фінансами в умовах військового стану. Підтримка економічної стабільності забезпечується за рахунок:

- макроекономічна стабільність (контроль за рівнем інфляції, стабілізація національної валюти, забезпечення доступу до кредитних ресурсів для бізнесу та населення);
- підтримка бізнесу (надання пільгових кредитів, податкових пільг та субсидій для малого та середнього бізнесу; створення умов для відновлення та розвитку підприємництва після закінчення конфлікту).

Впровадження інноваційних методів та технологій може суттєво підвищити ефективність управління публічними фінансами, серед яких: цифровізація фінансових процесів (використання цифрових платформ для збору податків, управління бюджетом, надання соціальних послуг; впровадження електронного урядування для підвищення прозорості та ефективності державного управління) та аналітика та прогнозування: (використання передових аналітичних інструментів для прогнозування фінансових потреб, оцінки ефективності витрат та ухвалення стратегічних рішень) [1].

В умовах військового стану в основі ефективного управління публічними фінансами знаходиться тісна співпраця з міжнародними організаціями через отримання міжнародної фінансової допомоги (залучення кредитів, грантів та гуманітарної допомоги від міжнародних фінансових організацій та урядів інших країн) та технічну допомога та консалтинг (співпраця з міжнародними експертами та організаціями для отримання технічної допомоги та покращення управлінських процесів [2].

Управління публічними фінансами в умовах військового стану вимагає високої оперативності, гнучкості та ефективності у прийнятті рішень. Перегляд бюджетних пріоритетів, мобілізація фінансових ресурсів, ефективне управління державним боргом та підтримка економічної стабільності є ключовими елементами успішного фінансового управління в умовах конфлікту. Впровадження інноваційних підходів, забезпечення прозорості та фіскальної дисципліни, а також тісна співпраця з міжнародними організаціями сприятимуть підвищенню ефективності управління публічними фінансами та забезпеченню стабільності держави у цей складний період.

Список літератури

1. Бліщук К. М. Особливості управління публічними фінансами у воєнний період. Ефективність державного управління. 2023. № (70/71). С. 62–67.
2. Бражко О. В., Верительник С. М. Управління публічними фінансами та контроль за їх використання у період воєнного стану. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2023. Випуск 4. С. 35-39.
3. Прутська, О., Мартинова, Л. Управління публічними фінансами під час війни Економіка та суспільство. 2023. Випуск 55. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-57.